

Suvestinė redakcija nuo 2016-03-01 iki 2018-12-07

Įsakymas paskelbtas: Žin. 2012, Nr. [24-1121](#), i. k. 1122070ISAK000V-258

Nauja redakcija nuo 2016-03-01:

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

„LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

ĮSAKYMAS

DĖL PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO, LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS ĮSKAITOS, BRANDOS EGZAMINŲ UŽDUOTIES FORMOS, VYKDYMO IR VERTINIMO INSTRUKCIJŲ PRITAIKYMO MOKINIAMS, BUVUSIEMS MOKINIAMS IR EKSTERNAMS, TURINTIEMS SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ, TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO“

2012 m. vasario 13 d. Nr. V-258

Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 38 straipsnio 3 dalimi, Brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-2391 „Dėl Brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo ir Lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 41 punktu, Lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-2391 „Dėl Brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo ir Lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 3 punktu, Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-2558 „Dėl Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 19 punktu,

t v i r t i n u Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos, brandos egzaminų užduoties formos, vykdymo ir vertinimo instrukcijų pritaikymo mokiniams, buvusiems mokiniams ir eksternams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, tvarkos aprašą (pridedama).“

ŠVIETIMO IR MOKSLO MINISTRAS

GINTARAS STEPONAVIČIUS

PATVIRTINTA

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo
ministro 2012 m. vasario 13 d. įsakymu
Nr. V-258

(Lietuvos Respublikos švietimo ir
mokslo ministro 2014 m. sausio 15 d.
įsakymo Nr. V-50 redakcija)

PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO, KALBŲ ĮSKAITŲ, BRANDOS EGZAMINŲ UŽDUOTIES FORMOS, VYKDYMO IR VERTINIMO INSTRUKCIJŲ PRITAIKYMO MOKINIAMS, BUVUSIEMS MOKINIAMS IR EKSTERNAMS, TURINTIEMS SPECIALIŲJŲ UGDYMO SI POREIKIŲ, TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos, brandos egzaminų užduoties formos, vykdymo ir vertinimo instrukcijų pritaikymo mokiniams, buvusiems mokiniams ir eksternams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) reglamentuoja pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos, brandos egzaminų užduoties formos, vykdymo ir vertinimo instrukcijų pritaikymą mokiniams, buvusiems mokiniams ir eksternams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių dėl įgimtų ar įgytų sutrikimų, atsižvelgus į jų negalias, sutrikimus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

2. Apraše vartojamos sąvokos atitinka Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir kituose teisės aktuose vartojamas sąvokas.

II. PRAŠYMŲ PATEIKIMAS

3. Prašymai dėl pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, užduoties formos, vykdymo ir vertinimo instrukcijų pritaikymo teikiami mokyklos vadovui, vadovaujantis Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2011 m. gruodžio 30 d. įsakymu Nr. V-2558 „Dėl Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

4. Prašymai dėl lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos užduoties formos, vykdymo ir vertinimo instrukcijų pritaikymo teikiami mokyklos vadovui, vadovaujantis Lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-2391 „Dėl Brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo ir Lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

5. Prašymai dėl brandos egzaminų užduoties formos, vykdymo ir vertinimo instrukcijų pritaikymo teikiami kartu su prašymu laikyti dalykų brandos egzaminus, vadovaujantis Brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2006 m. gruodžio 18 d. įsakymu Nr. ISAK-2391 „Dėl Brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo ir Lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

6. Kartu su prašymu mokiny, buvęs mokiny ar eksternas, turintis specialiųjų ugdymosi poreikių, pateikia pedagoginės psichologinės tarnybos pažymą (priedas), nustatančią pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos, brandos egzaminų užduoties formos, vykdymo ir vertinimo instrukcijų pritaikymo pobūdį dėl:

6.1. regos sutrikimų;

6.2. klausos sutrikimų ar kochlearinių implantų (mokiny ir buvęs mokiny, turintis vidutinį, žymų, labai žymų ar gilų klausos sutrikimą (kurtumą) ar kuriam atlikta kochlearinio implanto operacija, lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos nelaiko);

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

6.3. judesio ir padėties bei neurologinių sutrikimų;

6.4. įvairiapusių raidos sutrikimų;

6.5. mokymosi sutrikimų;

6.6. elgesio ar (ir) emocijų (dėmesio, nerimo spektro) sutrikimo;

6.7. kalbėjimo ir kalbos (sklandaus kalbėjimo (ritmo), dizatrijos, kalbos netekimo (afazijos)) sutrikimų;

6.8. kompleksinio sutrikimo, kurio derinyje yra 6.1–6.7 punktuose nurodyti sutrikimai;

6.9. kompleksinės negalios, kurios derinyje yra 6.1–6.7 punktuose nurodyti sutrikimai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

III. UŽDUOTIES FORMOS PRITAIKYMAS

7. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos, brandos egzaminų užduoties forma Nacionalinio egzaminų centro direktoriaus sprendimu pritaikoma mokiniui, buvusiam mokiniui ir eksternui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių dėl regos sutrikimo:

7.1. silpnaregystę turintiesiems užduotys pateikiamos padidintu šriftu;

7.2. rašančiajam Brailio raštu:

7.2.1. užduotys pateikiamos Brailio raštu ar kompaktiniame diske PDF formatu;

7.2.2. vietoje užduotyse pateikiamų piešinių ar brėžinių, kuriais būtina naudotis, atliekant užduotį, ir kurių neįmanoma pateikti Brailio rašto technika, pateikiami maketai arba piešinių, brėžinių žodiniai apibūdinimai.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

8. Mokiniui, turinčiam įvairiapusių raidos sutrikimų, ir mokiniui, turinčiam bendrųjų mokymosi sutrikimų, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos užduoties forma pritaikoma, atsižvelgiant į pedagoginės psichologinės tarnybos pažymą Nacionalinio egzaminų centro direktoriaus sprendimu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

IV. VYKDYMO INSTRUKCIJOS PRITAIKYMAS

9. Mokiniui, buvusiam mokiniui ir eksternui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzaminų užduočių atlikimo laikas pratęsiamas 25 procentais nustatyto laiko (laiką skaičiuojant nuo užduoties atlikimo pradžios) mokyklos vadovo sprendimu dėl:

9.1. regos, klausos, kochlearinio implanto, judesio ir padėties bei neurologinių sutrikimų;

9.2. įvairiapusių raidos sutrikimų;

9.3. mokymosi sutrikimų;

9.4. kalbėjimo ir kalbos sutrikimo (dizartrijos).

10. Mokiniui, buvusiam mokiniui ir eksternui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių dėl vidutinio, žymaus sutrikimo laipsnio (negalių grupė), kompleksinės negalios, kompleksinio sutrikimo, dėmesio sutrikimo, kalbėjimo ir kalbos sutrikimo (kalbos netekimo (afazijos)), užduočių atlikimo laikas pratęsiamas 50 procentų nustatyto laiko (laiką skaičiuojant nuo užduoties atlikimo pradžios) mokyklos vadovo sprendimu.

11. Mokiniui, buvusiam mokiniui ir eksternui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių dėl sklандаus kalbėjimo (ritmo) sutrikimo, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos, gimtosios kalbos (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių) mokyklinio brandos egzamino I dalies, užsienio kalbos (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių) valstybinio brandos egzamino kalbėjimo dalies laikas gali būti pratęsiamas iki 100 procentų skirto laiko mokyklos vadovo sprendimu.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

12. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinime, brandos egzamine mokyklos vadovo sprendimu mokiniui, buvusiam mokiniui ir eksternui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių dėl:

12.1. judesio ir padėties bei neurologinių sutrikimų, specifinių rašymo sutrikimų (neįskaitomas ar sunkiai įskaitomas raštas), leidžiama naudotis kompiuteriu, kuriame neįdiegta teksto rašybos ir gramatikos tikrinimo programa;

12.2. sunkių judesio ir padėties bei neurologinių sutrikimų, leidžiama pasimankštinti;

12.3. klausos sutrikimo (išskyrus nežymų), besinaudojančiam individualiu klausos aparatu ar turinčiam kochlearinį implantą, leidžiama naudotis FM sistema (imtuvą turi mokinys, o siųstuvą su mikrofonu – egzamino vykdytojas, supažindinantis su egzamino vykdymo instrukcija);

12.4. regos sutrikimo, rašančiam Brailio raštu, leidžiama naudotis Brailio rašto mašinėle ar kompiuteriu, kuriame neįdiegta teksto rašybos ir gramatikos tikrinimo programa. Mokiniui, turinčiam vidutinę ar žymią silpnaregystę, – mobilia didinimo priemonė (optinė ar elektroninė).

13. Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinime ir brandos egzamine dalyvaujant mokiniui, buvusiam mokiniui ir eksternui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių dėl klausos sutrikimo (išskyrus nežymų) ar turinčiam kochlearinį implantą, vykdytoju skiriamas gestų kalbos mokytojas ar gestų kalbos vertėjas.

14. Mokiniui, buvusiam mokiniui ir eksternui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių dėl įvairiapusių raidos sutrikimų ir nerimo spektro sutrikimo, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimą ir brandos egzaminus leidžiama vykdyti jam įprastoje ugdymosi aplinkoje. Vykdytoju skiriamas specialusis pedagogas ar kitas švietimo pagalbą teikiantis specialistas.

15. Mokiniui, buvusiam mokiniui ir eksternui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių dėl skaitymo sutrikimo, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimą ir brandos egzaminą leidžiama organizuoti atskiroje patalpoje, o užduotys, pateiktos raštu, gali būti vykdytojo perskaitomos ar įgarsinamos, naudojant informacines technologijas.

16. Mokiniui ir buvusiam mokiniui, turinčiam specialiųjų ugdymosi poreikių dėl mokymosi sutrikimų, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo metu leidžiama naudotis schemomis, lentelėmis, grafikais, diagramomis, skaičiuotuvais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

V. VERTINIMO INSTRUKCIJOS PRITAIKYMAS

17. Vertinant mokinio, buvusio mokinio ir eksterno, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių dėl vidutinės ar žymios silpnaregystės, Brailio rašto techninės klaidos nelaikomos klaidomis. Kai nėra galimybės pritaikyti užduotį ar jos dalį Brailio raštui, tokia užduotis nevertinama, o bendras egzamino įvertinimas skaičiuojamas, taikant Nacionalinio egzaminų centro direktoriaus patvirtintą koeficientą, kuris nustatomas pagal tai, kiek procentų užduoties sudarė nepritaikyta užduotis.

18. Vertinant mokinio, buvusio mokinio ir eksterno, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių dėl judesio ir padėties bei neurologinių sutrikimų, raidžių rašysenos netikslumai nelaikomi klaidomis.

19. Vertinant mokinio, buvusio mokinio ir eksterno, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių dėl klausos sutrikimo (išskyrus nežymų):

19.1. atleisto nuo užsienio kalbos (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių) brandos egzamino klausymo ir (ar) kalbėjimo dalies, užsienio kalbos brandos egzamino kandidato darbą, neįskaitomi taškai, skirti kalbos supratimui iš klausos įvertinti, o surinktų taškų suma dauginama iš Nacionalinio egzaminų centro direktoriaus patvirtinto koeficiento;

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

19.2. lietuvių kalbos pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo klausymo užduotį, neįskaitomi taškai, skirti kalbos supratimui iš klausos įvertinti, o surinktų taškų suma dauginama iš Nacionalinio egzaminų centro direktoriaus patvirtinto koeficiento;

19.3. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo kalbų dalį žodžiu, neįskaitomi taškai, skirti kalbos taisyklingumui vertinti, o surinktų taškų suma dauginama iš Nacionalinio egzaminų centro direktoriaus patvirtinto koeficiento;

19.4. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, pasirinkto brandos egzamino surinktų taškų suma dauginama iš Nacionalinio egzaminų centro direktoriaus patvirtinto koeficiento konkrečiam dalykui.

20. Vertinant mokinio, buvusio mokinio ir eksterno, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių dėl rašymo sutrikimų, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo ir brandos egzamino lietuvių kalbos ir literatūros ir gimtosios kalbos (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių) raštu darbą, klaidomis nelaikoma:

20.1. akustiškai panašias fonemas žyminčių raidžių, nurodytų pedagoginės psichologinės tarnybos pažymoje, painiojimas;

20.2. grafiškai panašias fonemas žyminčių raidžių, nurodytų pedagoginės psichologinės tarnybos pažymoje, painiojimas, veidrodinis raidžių rašymas.

21. Vertinant mokinio, buvusio mokinio ir eksterno, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių dėl dizatrijos, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo lietuvių kalbos (gimtosios arba valstybinės) ir kitos gimtosios kalbos dalį žodžiu (viešąjį kalbėjimą), lietuvių kalbos ir literatūros įskaitą, gimtosios kalbos (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių) mokyklinio brandos egzamino I dalį ir užsienio kalbos (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių) valstybinio brandos egzamino kalbėjimo dalį, neįskaitomi taškai, skirti tarčiai ir kirčiavimui vertinti, o surinktų taškų suma dauginama iš Nacionalinio egzaminų centro direktoriaus patvirtinto koeficiento.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

22. Vertinant mokinio, buvusio mokinio ir eksterno, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių dėl sklandaus kalbėjimo (ritmo) sutrikimo, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo lietuvių kalbos (gimtosios, valstybinės) ir gimtosios kalbos (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių) dalis žodžiu, lietuvių kalbos ir literatūros įskaitą, gimtosios kalbos (baltarusių, lenkų, rusų, vokiečių) mokyklinio brandos egzamino I dalį ir užsienio kalbos (anglų, prancūzų, rusų, vokiečių) valstybinio brandos egzamino kalbėjimo dalį, kalbėjimo sklandumo trūkumai nelaikomi klaidomis.

Punkto pakeitimai:

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

23. Vertinant mokinio, buvusio mokinio ir eksterno, turinčio specialiųjų ugdymosi poreikių dėl įvairiapusių raidos sutrikimų, ir mokiniui, turinčiam bendrųjų mokymosi sutrikimų, pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo vertinimo instrukcijas pritaiko mokyklos vadovas, o mokyklinių brandos egzaminų – Nacionalinio egzaminų centro direktorius, atsižvelgdamas į pedagoginės psichologinės tarnybos pažymą.

Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos, brandos egzaminų užduoties formos, vykdymo ir vertinimo instrukcijų pritaikymo mokiniams, buvusiems mokiniams ir eksternams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, tvarkos aprašo **priedas**

(Pažymos dėl pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos, brandos egzaminų užduoties formos, vykdymo ir vertinimo instrukcijų pritaikymo forma)

(Pedagoginės psichologinės tarnybos pavadinimas)

**PAŽYMA DĖL PAGRINDINIO UGDYMO PASIEKIMŲ PATIKRINIMO, LIETUVIŲ
KALBOS IR LITERATŪROS ĮSKAITOS, BRANDOS EGZAMINŲ UŽDUOTIES
FORMOS, VYKDYMO IR VERTINIMO INSTRUKCIJŲ PRITAIKYMO MOKINIAMS,
BUVUSIEMS MOKINIAMS IR EKSTERNAMS, TURINTIEMS SPECIALIŲJŲ
UGDYMOSI POREIKIŲ**

(data) Nr. _____
(registracijos numeris)

(sudarymo vieta)

Vardas ir pavardė _____

Gimimo metai _____

Mokykla _____

Kontaktiniai duomenys _____

Išvada apie specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių gabumų) grupę (negalia, sutrikimą, mokymosi sunkumus):

Išvada dėl pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, lietuvių kalbos ir literatūros įskaitos, brandos egzaminų užduoties formos, vykdymo ir vertinimo instrukcijų pritaikymo:

(Pareigų pavadinimas)

(Parašas)

(Vardas ir pavardė)

Priedo pakeitimai:

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

Priedo pakeitimai:

Nr. [V-50](#), 2014-01-15, paskelbta TAR 2014-01-30, i. k. 2014-00699

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Įsakymas

Nr. [V-50](#), 2014-01-15, paskelbta TAR 2014-01-30, i. k. 2014-00699

Dėl švietimo ir mokslo ministro 2012 m. vasario 13 d. įsakymo Nr. V-258 „Dėl Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, kalbų įskaitų, brandos egzaminų užduoties formos, vykdymo ir vertinimo instrukcijų pritaikymo mokiniams, buvusiems mokiniams ir eksternams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo

2.

Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Įsakymas

Nr. [V-94](#), 2016-02-29, paskelbta TAR 2016-02-29, i. k. 2016-03988

Dėl švietimo ir mokslo ministro 2012 m. vasario 13 d. įsakymo Nr. V-258 „Dėl Pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo, kalbų įskaitų, brandos egzaminų užduoties formos, vykdymo ir vertinimo instrukcijų pritaikymo mokiniams, buvusiems mokiniams ir eksternams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, tvarkos aprašo patvirtinimo“ pakeitimo